

Del 7 al 10 de març el PCI celebra el seu pròxim congrés

Achille Occhetto, roig modern

Achille Occhetto, el líder màxim de l'organització comunista espera que aquest congrés li done els poders necessaris per a convertir el seu partit en una plataforma real d'alternativa al govern demòcrata-cristià. La refundació del PCI és ja una realitat

Deixant de banda les moltes obligacions que té al congrés, Achille Occhetto se sotmet a les preguntes de set personalitats. Set persones bastant diferents entre si, exponents de la societat civil, es presenten com a interlocutors del postpartit comunista italià (PCI). Es tracta del sociòleg Nando Dalla Chiesa, animador del cercle Societat Civil de Milà; l'historiador Pietro Scoppola, catòlic, un dels promotors de la proposta de referèndum sobre aspectes institucionals; l'escriptora Francesca Sanvitale; el diputat europeu Alexander Langer, líder dels verds; la sindicalista Fiorella Farinelli, del consell de la CGIL; l'estudiant Carmine Castoro, compromès en l'ocupació de la Universitat de Bari i el financer de Milà Francesco Micheli. Aquest és el resum del debat:

—DALLA CHIESA: *A Palerm ha vençut —diguem-ho així— el partit que no ataca els poders criminals. Tinc la impressió que el "partit de la democràcia" no ha sabut moure's a Palerm amb la mateixa eficàcia que els adversaris a l'hora de liquidar una pluralitat d'experiències socials i polítiques per a, després, traduir-les a escala institucional. Em pregunto: ¿El partit democràtic té previst articular-se o pensa tancar-se en si mateix?*

—OCCHETTO: No hi ha cap dubte que la junta Orlando ha representat a Sicília el primer intent d'expressió directa d'una societat civil de caire modern mitjançant la ruptura dels vells esquemes a què fa referència Dalla Chiesa. Per això sempre m'he rebel·lat quan es classificava la junta Orlando entre les anomenades juntes anòmales en les quals els comunistes preferien l'acord amb els demòcratacristians que amb els socialistes. No, ha estat una ruptura d'esquemes i en aquest sentit aquesta experiència encara podrà fructificar.

L'experiència de Palerm demostra que nosaltres no teníem una visió omnicomprensiva de la nova posició política. Reflexionem també sobre una nova forma-partit i sobre una nova articulació de les relacions entre aquesta nova formació i l'expressió de la societat civil. Ara hem acomplert un primer acte que, espere, es realitzarà amb l'aprovació per part del congrés. Aquest contracte s'haurà de verificar també a través de les respostes que s'hauran de produir. Segons el meu punt de vista, es tracta d'una nova cultura política que és difícil de fer entendre immediatament.

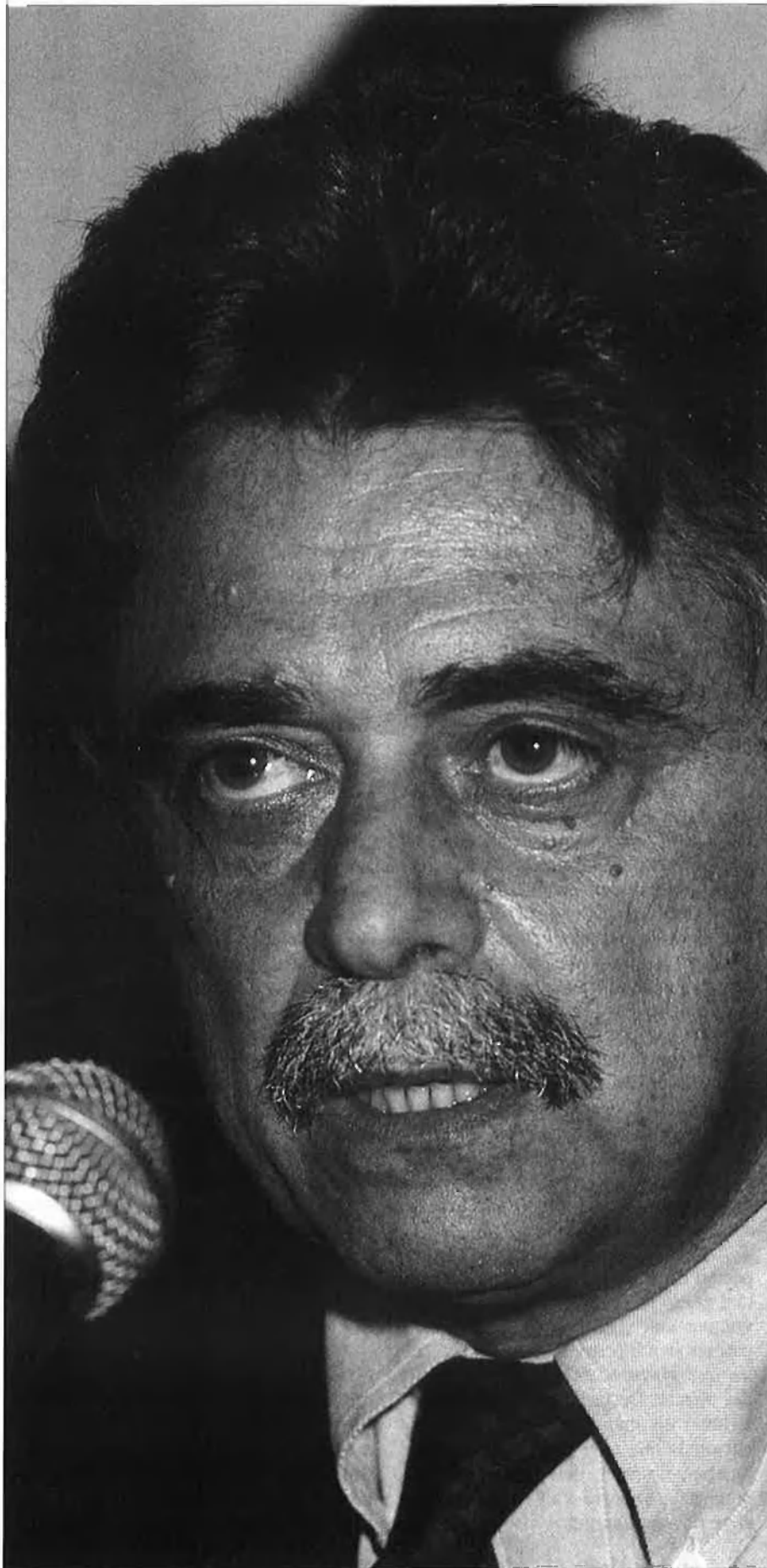
—SCOPPOLA: *Em pareix important que el PCI, per primera vegada, haja aplegat a la seua proposta d'alternativa un nou discurs institucional. Ara bé, les fases constituents poden concebre's de dues maneres: o bé un moment en què s'obrin les portes, entra qui vol entrar i, després, es tanquen novament, o bé s'encaminen a un procés que s'implique en una manera diferent d'entendre la política.*

—Sóc decididament partidari d'aquesta segona opció de Scoppola, és a dir, partidari d'encetar un procés constituent del PCI que, no casualment, considere que s'hauria de contextualitzar en un procés constituent italià més general. Un constituent institucional que fomesca fins i tot les necessàries normes que faciliten el procés d'alternança i d'alternativa. Totes dues: alternança i alternativa, perquè alternança significa la possibilitat de passar del govern a l'oposició i viceversa. I alternativa per a nosaltres significa no pensar únicament en el simple canvi de grups dirigits, sinó a un canvi més profund que implique el bloc social i l'organització de la societat. En aquest context, les relacions amb el món catòlic no es plantegen en absolut en termes de *diàleg*. El vertader diàleg és el que cadascú ha

de fer dins d'ell mateix en l'avaluació de la coherència entre principis i valors i entre pràctica i programes. Dit això, és evident que una nova formació política vol tenir components nous, altrament no es podria entendre per què volem fer-la amb altres que n'esdevinguin plenament cofundadors, no perquè considerem l'actual PCI com un obstacle, sinó perquè —superats els esquemes de la guerra freda— podem arribar a un programa idèntic venint per camins diferents. I alguns valors, com estar a favor dels desposseïts o lluitar contra l'alienació, són comuns a qui té un itinerari cultural de *comunista ideal* i a altres que, per exemple, són catòlics. És per això que podem pensar en una cofundació.

—L'ESPRESSO: *Vostè dona per descomptat que l'èxit de la constituent serà un nou partit o ¿pensa també la hipòtesi d'una federació?*

—No és casual que la nostra moció al congrés parles de nova formació política i no de partit. Amb els nostres interlocutors volem discutir fins i tot la forma-partit, començant per una fase constituent que en defineixca el programa fonamental del qual es desprendran les formes organitzatives. El que se'm fa difícil que algú pugui pensar és en una federació de tipus clàssic que aplegue PCI, PSI, radicals, etc. Seria ja una cosa vella, com vella ens sembla la hipòtesi de la *unitat socialista*. Alguna cosa nova ocorre: es pot treballar per a reunir i portar a una progressiva unitat els diversos components progressistes de la societat italiana. Això no lleva que aquesta formació haja de continuar treballant per la unitat de l'esquerra i amb el PSI sobre la base d'un aclariment real, programàtic i polític que es moga en la direcció de l'alternativa. Hem acomplert un contracte que ha desencadenat unes forces l'entitat i el pes de les quals, a poc a poc, van creixent.

Hi ha forces que s'han posat en moviment fins i tot abans que el partit ho decidira, i d'altres que, probablement, esperen a veure com acabarà el nostre congrés. És una espera legítima. Presentar ara tant als comunistes com als altres eventuais interlocutors la idea d'una força política significaria una contradicció. Si aconseguim l'aprovació del congrés, procedirem a la convocatòria —amb tots els no-comunistes que hi manifesten la seua disponibilitat— d'una convenció programàtica. Se'ls farà un balanç de la fase constituent i hi discutirem un programa fonamental.

—SANVITALE: *Quan Occhetto va llançar la seua proposta, m'inclinava pel "no": un canvi de nom pareixia només un pretext, no el senyal d'un plantejament seriós. Però vivim una perillosa fase d'homogeneïtzació i havia de posar per davant la necessitat d'un partit d'esquerra modern que poguera representar realment una alternativa de govern. És important que un partit d'esquerra afronte la qüestió fonamental de l'ètica política. Aquest és el primer punt d'una formació oberta a fins i tot a forces no comunistes...*

—La qüestió moral és la pedra mil·liar sobre la qual es construeix aquesta formació política i, alhora, ha esdevingut la bandera d'una part important de la societat. El gir decisiu que hem donat en la qüestió institucional ens preserva pel que fa a això d'una concepció sermonadora de la qüestió moral que era també una de les parts negatives de la nostra concepció de la diversitat dels comunistes. Cal canviar les regles de la política: no hi ha homes bons i homes dolents.

Un altre punt fonamental és la reforma de l'administració pública, la distinció neta entre funció política i funció administrativa. Els polítics no han de gestionar res, ni tan sols un salari, han de tenir sobretot la capacitat de projectar. Sobre això, m'agradaria confrontar la meua opinió amb juristes i estudiosos, fins i tot del costat catòlic: els partits són amfibis en la política italiana i es caracteritzen per una cara que mira cap a la societat i una altra que mira cap a les institucions, però tot topa en la mera i pura gestió de les institucions. A vegades m'imagino partits que distingirien entre el moment de la relació amb la gent quan es parla de l'elaboració de grans projectes i el moment de la representativitat. Això només és una hipòtesi, un aspecte a investigar, sobre

"El PCI tractarà de concretar formes modernes de crítica que no siguin abstractament ideològiques".

DOMÈNEC UMBERT

el qual propose de treballar ensem.

—FARINELLI: *Com a sindicalista i com a ciutadà m' adone de la necessitat d'ulteriors canvis en la cultura política del PCI. Dos exemples. L'aproximació del PCI als problemes de la justícia és encara contradictòria per a una "cultura de l'emergència" i pel menysteniment dels drets individuals dels ciutadans. Després, en la comparació amb els moviments es manifesten actituds vacil·lants i passen de fases d'instrumentalització en nom de la primacia de la política a l'extrem oposat, és a dir, a lògiques fonamentalistes d'identificació.*

—Sobre la justícia, pense que darrerament hem corregit una posició deguda en el seu moment a la necessitat de lluitar contra el terrorisme. La nostra mateixa oposició a la llei de la droga es regeix per la defensa dels drets individuals. Pel que fa a la relació amb els moviments, crec que la qüestió prendrà un gir ben diferent en el marc de la refundació del forma-partit.

La instrumentalització ha estat producte d'una relació entre partits atrinxerats en posicions institucionals i moviments que sovint se senten inclinats a transformar-se en partits polítics. Amb partits que assumeixen la possibilitat de plantejar projectes es poden trobar noves línies de demarcació. Per exemple, jo m'adreço als universitaris d'adult a adults expressant-los la meua solidaritat però en un intercanvi crític, és a dir, subratllant que l'oposició a la Llei Ruberti no ha d'implicar el refús de l'autonomia dels ateneus.

—CASTORO: *El nostre moviment denuncia el perill que l'empresa privada pugui ingerir-se en la universitat i influir directament en la recerca i la didàctica, accentuant les diferències*

entre les universitats del nord i les del sud, entre les facultats científiques i les humanístiques. ¿El PCI, en aquest sentit, ens dóna suport o no?

—Considere el vostre moviment com un senyal positiu de reviscolament després d'uns anys de passivitat en què l'absència de participació ha donat facilitats a les respostes neoconservadores. Però, així com m'allunye de qualsevol debat demagògic, no trobaria justa una oposició amb prejudicis a l'autonomia universitària. Més en general: nosaltres estem per redefinir les relacions entre públic i privat. El problema que afrontem ja no és "més estat i menys mercat", ni viceversa, una visió purament estatal. Abonem una relació entre públic i privat que no subordini el primer al segon i que això es garanteix amb una efectiva democratització: a la universitat, per exemple, amb un major protagonisme dels estudiants.

—MICHELI: *Parlant a la Fiat, m'ha paregut que Occhetto reprene el discurs sobre capitalisme en termes de personalització. Les expectatives de la comunitat financera són en canvi que el partit refundat pre atenció als problemes de conjunt i sobretot a la llei antitrust, llei que considerem fonamental perquè el sistema capitalista continue i funcione millor.*

—A Itàlia hi ha un ofegament de la capacitat de promoció que deriva de l'actual gestió de l'estat. Haurem de desenvolupar una visió segons la qual a la part pública li pertoca proporcionar els projectes que afavoreixen tots els subjectes del mercat. Després ve el problema d'afrontar els grans conglomerats transnacionals que concentren el poder industrial, financer, dels mitjans de comunicació i encara d'altres. Jo critique el pes d'aquestes grans hisendes no en

el sentit de "les coses menudes són boniques", sinó pel perill que deriva d'aquesta xarxa de poders per a la democràcia.

—LANGER: *Primer vull dir que salude amb entusiasme l'obertura d'Occhetto, però hi veig un perill. ¿No hi ha la possibilitat que, a la fi, aquest gir alliberador del PCI es resolga solament fent més competitiu el sistema?*

—Ho sé, sé que hi ha aquest perill. Hi ha qui diu que amb la meua proposta les aigües avançaran necessàriament en el sentit de l'homologació. És com dir que només mantenint-nos fermes i cultivant la nostra diversitat podem tenir els comunistes una garantia. Amb el resultat que salvem l'ànima, però no se salva la societat. Es tracta de concretar formes modernes de crítica i d'alteritat que no siguin abstractament ideològiques.

—LANGER: *A propòsit de concreció, com a verd jo hauria estat a favor, a Roma, de la formació d'una "llista Nathan" i, més en general, veuria amb bons ulls que a les ciutats es feren sobre objectius específics i concrets llistes electorals que superen les tancades.*

—Estic d'acord amb el tipus de llistes obertes que Langer planteja perquè sobretot contribueix a donar més llibertat als moviments.

—DALLA CHIESA: *Així, tu abonaries com esbòs de la teua proposta la presentació autònoma de llistes locals que foren expressió de la societat civil.*

—Certament, després del congrés, qualsevol hipòtesi de separació d'aquest gènere seria considerada com a hipòtesi contradictòria amb les exigències d'una recerca nova i unitària. Millor encara: trobem-nos i discutim com podem fer una llista tots plegats.

Gad Lerner / © L'Espresso. Trad.: V.H.E.